

עשרת הדברות- מבוא

"טוב לי תורת פיך"- מן התורה

שמות פרק כ' 1

ב אנכי ה' אלקיך, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: לא-יהיה לך אלהים אחרים, על-פני. ג לא-מעשה לך פסל, וכל-תמונה, אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ מתחת--ואשר במים, מתחת לארץ. ד לא-תשתחנה להם, ולא תעבדם: כי אנכי ה' אלקיך, אל קנא--פקד עון אבת על-בנים על-שלישים ועל-רבעים, לשנאי. ה ועשה חסד, לאלפים--לאהבי, ולשמרי מצותי. ו לא תשא את-שם- ה' אלקיך, לשוא: כי לא ינקה ה', את אשר-ישא את-שמו לשוא. ז זכור את-יום השבת, לקדשו. ח ששת ימים מעבד, ועשית כל-מלאכתך. ט ויום, השביעי--שבת, לה' אלקיך: לא-מעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך, עבדך ואמתך ובהמתך, וגרך, אשר בשעריך. י כי ששת-ימים עשה ה' את-השמים ואת-הארץ, את-הים ואת-כל-אשר-בם, וינח, ביום השביעי; על-כן, ברח ה' את-יום השבת--ויקדשהו. יא כבד את-אביך, ואת-אמך--למען, יארכו ימיה, על האדמה, אשר- ה' אלקיך נתן לך. יב לא תרצח, לא תנאף; לא תענה ברעך עד שקר. יג לא תקמד, בית רעה; לא-תקמד אשת רעה, ועבדו ואמתו ושורו וקמרו, וכל, אשר לרעה.

דברים פרק ה' 1

ו אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: לא-יהיה לך אלהים אחרים, על-פני. ז לא-מעשה לך פסל, כל-תמונה, אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ מתחת--ואשר במים, מתחת לארץ. ח לא-תשתחנה להם, ולא תעבדם: כי אנכי ה' אלקיך, אל קנא--פקד עון אבות על-בנים ועל-שלישים ועל-רבעים, לשנאי. ט ועשה חסד, לאלפים--לאהבי, ולשמרי מצותו (מצותי). י לא תשא את-שם- ה' אלקיך לשוא: כי לא ינקה ה', את אשר-ישא את-שמו לשוא. יא שמור את-יום השבת, לקדשו, כאשר צוה, ה' אלקיך יב ששת ימים מעבד, ועשית כל-מלאכתך. יג ויום, השביעי--שבת, לה' אלקיך: לא מעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך ושמך וכל-בהמתך, וגרך אשר בשעריך--למען ינוח עבדך ואמתך, כמוך. יד וזכרת, כי עבד היית בארץ מצרים, ויצאך ה' אלקיך משם, ביד חזקה ובזרע נטויה; על-כן, צוה ה' אלקיך, לעשות, את-יום השבת. טו כבד את-אביך ואת-אמך, כאשר צוה ה' אלקיך--למען יארכו ימיה, ולמען ייטב לך, על האדמה, אשר- ה' אלקיך נתן לך. טז לא תרצח, ולא תנאף; ולא תגנב, ולא-מענה ברעך עד שוא. יז ולא תקמד, אשת רעה; ולא תתאנה בית רעה, שדהו ועבדו ואמתו ושורו וקמרו, וכל, אשר לרעה.

אזכורים של עשרת הדברות ולוחות הברית בתורה

שמות לד, כח: ויהי-שם עם-ה', ארבעים יום וארבעים לילה--לקחם לא אכל, וימים לא שמה; ויכתב על-הלוחות, את דברי הברית--עשרת, הדברים.

דברים ז, יג: ויגד לכם את-בריתו, אשר צוה אתכם לעשות--עשרת, הדברים; ויכתבם, על-שני לוחות אבנים.

וימת אל-משה, ככלתו לדבר אתו בזה סיני, שני, לחת העדת--לחת אבן, כתבים באצבע אלהים. (שמות לא, יח)

א בעת ההוא אמר ה' אלי, פסל-לך שני-לוחות אבנים פראשנים, ועלה אלי, הורה; ועשית לך, ארון עץ. ב ואכתב, על-הלוחות, את-הדברים, אשר היו על-הלוחות הראשנים אשר שברת; ושמתם, בארון. ג ואעש ארון עצי שטים, ואפסל שני-לוחות אבנים פראשנים; ואעל הורה, ושני הלוחות בדי. ד ויכתב על-הלוחות

- מבוא
- אנכי ה'
- לא יהיה
- לא תשא
- זכור את
- כבד את
- לא תרצח
- לא תנאף
- לא תגנב
- לא תענה
- לא תחמוד

עשרת הדברות

מבוא

פמקתב קראשון, את עשרת הדברות, אשר דבר ה' אליכם בקר מתוך האש, ביום הקהל; ויתנם ה', אלי. ה' ואפן, נארד מן-הקד, ואשם את-הלחת, בארון אשר עשיתי; ויהיו שם, כאשר צוני ה' (דברים ז)

מעמדם ומעלתם של עשרת הדברות

על קצה המזלג

- 1 הרלב"ג, פרשת יתרו- "וראוי שתדע כי אלו עשרת הדברים מקיפים בכל מצוות התורה, ולזו היתה הכוונה האלוהית, שישמעו אותם ישראל בזה האופן הנפלא, לא מפי משה, כדי שיאמינו בהם באופן שלא יישאר להם ספק בהם שהוא מהשם יתעלה."
- 2 רש"י – שמות כד, יב: "את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם" - כל שש מאות ושלוש עשרה מצוות בכלל עשרת הדברות הן. ורבינו סעדיה פירש באזהרות שיש, לכל דיבור ודיבור מצוות התלויות בו.
- 3 ספר הבהיר (מדרש רבי נחוניא בן הקנה), אות קכד- עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שבהם נחתמו שמים וארץ, ואותם העשרה כנגד עשרת הדברות, ובכלל אותם עשרה נכללו תרי"ג מצוות.
- 4 במדבר רבה פרשה יג, אות טו- וכן את מוצא: תרי"ג אותיות יש מן אנכי, עד אשר לרעך, כנגד תרי"ג מצוות וז' יתירות כנגד ז' ימי בראשית. ללמדך שכל העולם לא נברא אלא בזכות התורה. הוי, מלאה קטרת, שכן ק' מתחלפת בד, א"ת ב"ש, ג"ר ד"ק, ועולה חשבון התיבה אחר כן למנין תרי"ג.
- 5 המבי"ט, בית אלוקים, שער היסודות פי"ב- אלו עשרת הדברות, עם היותם עיקרי התורה במה שבינינו לבינו ובמה שבנינו לבנינו, לא מפני זה לבד נכתבו הם לבדם בלוחות, אלא מפני היות בהם רמז לכל מצוות התורה בעניינם ובאותיותיהם תרי"ג, כנגד כל מצוות עשה ולא תעשה, כי כל אות מהן מורה ורומזת על מצוה אחת ידועה ומיוחסת לאותה האות, ליודע סתרי תורה ומפלאות תמים דעת.
- 6 תשובות הגאונים שערי תשובה סי' קמט- לא יאחז אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל (ברכות כג ב) ופירשו הגאונים, שהכוונה לספר שכתוב בו מן "אנוכי" עד ל"אשר לרעך", שכיוון שבעשרת הדברות יש תרי"ג אותיות כנגד תרי"ג מצוות שבתורה, נחשבות הן כספר תורה שלם.
- 7 שם, סימם קמא- הנשבע בעשרת הדברות הרי הוא כנשבע בספר תורה שאין לו הפרה, כיון שעשרת הדברות כוללות את כל התורה
- 8 שולחן ערוך יו"ד רלז ז- הנשבע בעשרת הדברות שבועה גמורה היא
- 9 רבינו בחיי- תרי"ג מצוות הללו הן תרי"ג כללים, ועשרת הדברות הם הכלל העליון.
- 10 הרמב"ם, פירוש המשנה, מסכת תמיד פ"ה מ"א-

- הדיבר
- המצווה
- בנוסף
- מהתורה
- מוסר
- פתגמון
- פיוט
- מספרים
- הלכה
- התבוננות

ומה שאמרו קראו עשרת הדברות בכל יום, לפי שהם עיקר הדת וראשיתו.

♣ הטור, או"ח א-

טוב לומר (בכל יום) פרשת העקידה ופרשת המן ועשרת הדברות

♣ בית הלוי, שמות יב, מג-

הנה ידוע ומבואר בספרים מרבתינו, דעשרת הדברות המה **כלל כל התורה כולה**, דכל התורה כולה נרמזה ונכללה בהם.

♣ אזהרות רס"ג, עמוד קצ"א בצילום מסידור רס"ג

"אנכי אש אוכלה ונוהרת מכל הנוהרות ודברי כאש, וניצוציה הרבה מצוות בכל דיבור זוהרות בחכמתי כללתי בעשרת דברתי שש מאות ושלוש עשרה מצוות להורות אמרות ה' אמרות טהורות"

♣ ריה"ל, הכוזרי, מאמר ראשון, אות פ"ז

והנה שמע העם דבור אלוהי מפרש בעשרת הדברות שהן **אמות המצוות ושרשיהן**

♣ ספר הכוזרי, מאמר שני אות כ"ה

אמר החבר: **אכן שרש החכמה הלא הוא עשרת הדברות** מופקד בארון אשר הוא במדרגת הלב ושלוחותיו הן דברי ספר התורה שהושם בצד הארון ככתוב ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלהיכם. פה המקור לשתי החכמות: חכמת התורה שנושאייה הם הכהנים, וחכמת האלוהות שנושאייה הם הנביאים אלה ואלה, היו יועצים נבונים לאומה ומוכיחיה וכתבי זכרונותיה הם הם ראש האומה.

♣ אור החיים- פירוש לשמות כ,א

יכוון אומרם ז"ל (ספר הזוהר ח"ב צ"ג) שכל התורה כולה רמוזה בעשרת הדברות... וראיתי לתת טוב טעם בהשמעת ה' לישראל שני דברות 'אנכי ולא יהיה לך', **אנכי היא עיקר ושורש כל מצוות עשה**, לא יהיה לך וגו' היא עיקר ושורש כל מצוות לא תעשה.

♣ הזוהר הקדוש, יתרו תקס"ט

עשרת הדברות של התורה הם **כלל של כל מצוות התורה**.

♣ ספר התניא, פרק נ"ג

עשרת הדיברות הן **כללות התורה כולה**, דנפקא מגו חכמה עילאה, דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא.

♣ זוהר, פרשת יתרו תצ"ב

באלו עשרת הדברות נחקקו כל מצוות התורה הגזירות והעונשים, טהרה וטומאה ענפים ושרשים, אילנות ונטיעות, שמים וארץ, ימים ותהומות, כי התורה היא שמו של הקב"ה, מה שמו של הקב"ה נחקק בעשרת הדברות, אף התורה נחקקה בעשרת הדברות, **אלו עשרת הדברות הם שמו של הקב"ה**, והתורה כולה הוא שם אחד שם הקדוש של הקב"ה ממש...

בהרחבה

♣ מלבי"ם, שמות כ, יד

וכלל עשרת הדברים הם מצוות שהשכל מחייבם, שכל אדם יכיר בשכלו שיש סבה ראשונה ממציא כל הנמצאות, ושראוי שלא לישא שמו לשוא, וכל שכן מצוות האחרונות שהם מצוות נמוסיות ששכל האדם מוכן אליהם בטבע, והורה אותנו יוצר הנפשות כי גם מצוות האלה השכליות, אם יעשום רק מצד השכל והנמוס לבד, שלא מפני יראת אלקים שהזהיר עליהם בקולות וברקים זרועות השכל לא יעמדו מפני התאוה, כמו שראינו עמים רבים שחלפו חק בין ברצח בין בנאוף וגנבה...

♣ ספר התניא, ליקוטי אמרים פרק כ

והנה מודעת זאת לכל כי מצוות ואזהרת ע"ז שהם שני דברות הראשונים אנכי ולא יהיה לך הם כללות כל

- מבוא
- אנכי ה'
- לא יהיה
- לא תשא
- זכור את
- כבד את
- לא תרצח
- לא תנאף
- לא תגנב
- לא תענה
- לא תחמוד

עשרת הדברות

מבוא, התורה כולה, כי דבור אנכי כולל כל רמ"ח מצות עשה, ולא יהיה לך כולל כל שס"ה מצות לא תעשה, ולכן שמענו אנכי ולא יהיה לך לבד מפי הגבורה כמאמר רז"ל, מפני שהם כללות התורה כולה. ולבאר היטב ענין זה צריך להזכיר תחלה בקצרה ענין ומהות אחדותו של הקב"ה שנקרא יחיד ומיוחד וכל מאמינים שהוא לבדו הוא, כמו שהיה קודם שנברא העולם ממש שהיה הוא לבדו...

הכתב והקבלה, דברים ז, יג

עשרת הדברים - הא דלא קראן עשרת המצות, כי גם הלוא נקרא מצוה שמצווה שלא לעשות, נראה לומר כי משמעות לשון דבור והבדלו מיתר הלשונות הדומות לו, אמר הרמב"ם כי השם דבר הונח על המליצה בלשון מהענין שהוא הנרשם בנפש, לכן הוא שם כלל גבוה כולל כל מיני הדבורים הרבים מאיזה אופן שיהיה... אף כאן אלו קרא אותן עשרת המצות לא היה במשמעו כי אם עשר מצות פרטיות העומדות לבדן, **עכשיו שקראן דברות, להורות בא שהן עשר דבורים כלליים, כמו שהוא האמת שעשרת הדברות כוללים כמה פרטים ופרטי פרטים, והם כלל כל התורה.**

זוהר, פרשת יתרו תקס"ט

אלו עשרת הדברות של התורה, הם כלל של כל מצות התורה, כלל שלמעלה ומטה, כלל של עשרה מאמרות של בראשית, אלו נחקקו על לוחות אבנים וכל האוצרות שהיו בהם, נראו לעיני הכל, לדעת ולהסתכל בסוד תרי"ג מצות התורה הכלולים בהם, הכל נראה לעינים הכל הוא בתבונה, בהסתכלות הלב של כל ישראל והכל היה מאיר לעיניהם. בשעה ההיא כל סודות התורה וכל סודות העליונים והתחתונים לא נחסר מהם, משום שהיו רואים עין בעין זיו יקר של אדונם, מה שלא היה כיום ההוא, מיום שנברא העולם, שהקב"ה נגלה בכבודו על הר סיני.

מדרש רבה, ויקרא כג, ג

.. לאחר כ"ו דורות הציץ הקב"ה בעולמו לידע מה עשה, ומצאו מלא מים במים, דור אנוש מים במים, דור המבול מים במים, דור הפלגה מים במים, והביא קוצצים לקוצצו, שנאמר ה' למבול ישב, וראה בו שושנה אחת של ורד, אלו ישראל, ונטלה והריחה בשעה שנתן להם עשרת הדברות, ושבת נפשו עליו בשעה שאמרו נעשה ונשמע, אמר הקב"ה בשביל שושנה זו ינצל הפרדס, בזכות תורה וישראל ינצל העולם.

עבודת הקודש חלק ז, פרק ל"ד

האמונה אשר תכון לעד והיא, כי כל עשרת הדברות הגיעו לישראל כמו שהגיעו למשה ע"ה כי הרצון היה לקיום האמונה שיהיו כל ישראל נביאים בכל התורה בכלל ולא יצטרכו בה לשום אמצעי, **וזה כי עשרת הדברות כסוגים לכל תרי"ג מצות והם כלליים היוצאים מהם והם שרשים ועיקרים לכל תרי"ג מצות** והם ענפים המתפשטים מהם ולהורות על זה באו בהם תרי"ג אותיות עד אשר לרעך ולא עד בכלל ובהם כל כ"ב אותיות זולת אות טי"ת:

... ובמדרשו של רבי נחוניא בן הקנה ע"ה אלא משום דאית בידים עשר אצבעות רמז לע"ס שבהם נחתמו שמים וארץ ואותם העשרה כנגד עשר דברות ובכלל אותן העשרה נכללין כל תרי"ג מצות ומנה אותן האותיות של עשרת הדברות

.. וממה שכתבתי יתבאר טעם נכון כי **נבחרו אלה העשרה לפי שהם כוללים כל התורה וכל המצות להיותם עקרים ושרשים להם** ולזה היו עשרת הדברות יוצאים ומסתעפים מסוד ע"ס שבהם נחתמו שמים וארץ וכל הדברים בעליונים ובתחתונים מהם יוצאים ומהם נמשכים והם השרשים והעקרים לכל ולפיכך העשרת דברים היו בדוגמתם שרשים ועקרים לכל המצות ומהם יוצאות ומסתעפות, והנה המאור העליון מקור ההויה הוא העקר והשרש לכל ההויות, כי בו היו גנוזים וממנו נאצלו ובו תר"ך מאורות כמנין כת"ר וכנגדן תר"ך אותיות בעשרת הדברות אשר משם נאצלת התורה העליונה הכוללת תרי"ג מצות וכנגדן מסתעפות ויוצאות מעשרת הדברות, והשבעה הנשארים כנגד שבעה ימי בראשית ולזה באו הדברות חתומים בשם אהי"ה שהרי תחלתן אל"ף וסופן ד' א"ך טוב לישראל:

רש"ר הירש, שמות כ, יד

ויש להוסיף: אין להם לעשרת הדברות קדושה יתירה או חשיבות יתירה על כל מצוה אחרת ממצות התורה, הם אינם כוללים את כל מצות התורה, ואף אינם מקודשים יותר מכל שאר המצות, בפירוש הכריז הקב"ה על עשרת הדברות כעל מבוא גרידא, מעין הכנה לקראת עיקר כל התחיקה שתבא אחריהם, "הנה אנכי בא אליך וגו' בעבור ישמע העם בדברי עמך, וגם כך יאמינו לעולם" (לעיל י"ט), הנה נאמר במפורש, כי תכלית מעמד

ה'ר סיני לא היתה אלא להכין את לב העם עבור קבלת כל שאר המצוות העתידות להמסר להם על ידי משה, ולאמת בלבם מעל לכל ספק את העובדה, כי "דבר ה' אל כל קהלכם", בעבור זה יקבלו גם את המצוות האחרות כדבר ה' ביד משה, ויקיימו אותן באמונה שלמה. אמנם עשרת הדברות הם קווי יסוד וראשי פרקים לכל שאר החוקים והמצוות.

● **אברנאל שמות פרק כ**

ומעתה בני שמע בקולי הביטה וראה שבעשרת הדברות האלה שישראל שמעו בסיני נמצאו שלש מעלות על כל שאר דברי התורה האלהית ומצותיה. **המעלה האחת** מצד המדבר והיא שהדבורים העשרה האלה לא שמעו אותם מפי נביא כשאר מצות התורה שמשה קבלם מפי הגבורה וישראל שמעו אותם מפיו. **והמעלה השנית** היא שהתורה והמצוה ודברי הנביאים כלם נתנו מרועה אחד אבל לא לקבוץ אנשים רבים אלא לאיש אחד איש אחד אשר מלאו לבו להיותו שומע אמרי אל ומחזה שדי יחזה לא כאלה חלק יעקב בעשרת הדברות כי כל העם מקצה קטון וגדול שם הוא כלם יחד המה ראו מעשה ה' ויראו את אלהי ישראל מדבר מתוך האש. והיתה אם כן המעלה הראשונה מצד הנותן יתברך והב' מצד המקבל העם הרב ההוא. **המעלה השלישית** הוא שעשרת הדברות האלה בלבד מכל דברי התורה ומצותיה כתובים ע"י הקדוש ברוך הוא על שני לוחות אבנים כל כלי ברזל לא נשמע בהבנותם כי נגעה במ יד ה' ולכן החי יתן את לבו למה זה בחר ית' לכותבם בחרושת אבן למלאת והמכתב מכתב אלהים ולא צוה למשה מחוקק ספון שיכתבם על ספר ככל שאר דברי התורה. **על כן אמרתי שעשרת הדברות האלה הם מאמרים כוללים כל תרי"ג מצוות שנתן הקדוש ברוך הוא לעמו ומפני זה רצה לאמרם בעצמו ולכל ישראל יחד ולכתבם על שני לוחות אבנים והיו אם כן עשרת הדברות האלה כאן במדרגת ההתחלות ושרשי יסודי התורה...**

● **שפת אמת, יתרו תרנ"ג**

מצוות זכירת מתן תורה... **דעשרת הדיברות הם כלל כל התורה ומצוות**, והם מכוונים מול עשרה מאמרות, וכמו דכל מעשה בראשית, וכל מה שמתהווה בעולם בכלל ובפרט היה נכלל בעשרה מאמרות, כמו כן כל התורה ומצוות שנעשו מכל בני ישראל בכלל ובפרט הכל נכלל בעשרת הדברות, והחילוק הוא, דמאמרות הם קבועים בטבע, והדיברות הם מתחדשים תמיד, כי הוא פנימיות עשרה מאמרות, ועל זה איתא במשנה, ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ואין שכר טוב אלא תורה... והיא התורה שהיא מתחדשת בכל עת, ולא עוד אלא שבכח התורה מתחדשין גם העשרה מאמרות, ועל זה נאמר מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית.

● **בבלי שקלים, טז, ב**

כיצד היו הלוחות כתובים, ר' חנינה בן אחיה ר' יהודה בן גמליאל אומר חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה, הדא הוא דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים, חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה. ורבנן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, הדא הוא דכתיב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים, עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. ר"ש בן יוחאי אומר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה, דכתיב ויכתבם על שני לוחות אבנים, עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה. רבי סימאי אמר ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה, דכתיב מזה ומזה הם כתובים. טטרוגה. חנניה בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דבור ודבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה דכתיב ממולאים בתרשיש, כימא רבא...

● **מדרש תנחומא, פרשה כא, י' הדברות קמייתא**

אדריינוס שחיק טמא שאל את ר' יהושע בן חנניא, אמר לו כבוד גדול חלק הקב"ה לאומות העולם, שאותן חמשה דברות הראשונות שנתן הקב"ה לישראל שמו מעורב בהם, כלומר שאם חטאו ישראל הוא קורא אחריהם תגר, חמשה דברות האחרונות שנתן לאומות העולם אין שמו מעורב בהם, כלומר שאם חטאו אומות העולם אין קורא אחריהם תגר, אמר לו צא וטייל עמי במדינתך, ובכל מקום ומקום שהיה מוליכו היה רואה איקונים שלו קבועה, אמר לו זו מה היא, אמר לו איקונים שלי, עד שמשכו לבית הכסא אמר לו אדוני המלך רואה אני שבכל המדינה הזו אתה שליט, שבכל מקום ומקום איקונין שלך קבועה, ובמקום הזה אינה קבועה, אמר לו את הוא סבא דיהודאי, כך הוא כבודו של מלך להיות איקונים שלו קבועה במקום ביזוי, במקום משוקץ, במקום מטונף, אמר לו ולא שמעו אזניך מה שפיך מדבר, כך שבחו של הקב"ה להיות שמו מעורב עם הרצחנים עם המנאפים עם הגנבים. כיון שיצא אמרו לו תלמידיו רבי, לזה דחית, לנו מה אתה משיב, אמר להם כך עלה על דעתו של הקב"ה, בתחילה הלך לו אצל בני עשו, אמר להם מקבלים אתם את התורה, אמרו לפניו, רבוננו של עולם מה כתיב בה, אמר להם לא תרצח, אמרו לו וכל עצמם של אותם האנשים לא הבטיחם אביהם אלא

- מבוא
- אנכי ה'
- לא יהיה
- לא תשא
- זכור את
- כבוד את
- לא תרצח
- לא תנאף
- לא תגנב
- לא תענה
- לא תחמוד

עשרת הדברות

מבוא

על החרב, שנאמר על חרבך תחיה, אין אנו יכולים לקבל את התורה... וכיון שראה הקב"ה דעתם של ישראל שמבקשים לקבל את התורה באהבה וחיבה באימה ויראה ברתת וזיע פתח ואמר אנכי ה' אלקיך... מפני מה נאמרו עשרת הדברות בלשון יחידי, מפני שהיחידים בטלו אותם, אנכי ביטול מיכה, לא יהיה לך ביטל ירבעם, לא תשא ביטל מקלל, זכור ביטל מקושש, כבד ביטל אבשלום, לא תרצח ביטל יואב, לא תנאף ביטל זמרי, לא תגנוב ביטל עכן, לא תענה ביטל ציבא, לא תחמוד ביטל אחאב, הרצחת גם ירשת.

רמב"ן, שמות כב,

...ונאמרו כל הדברות כלן בלשון יחיד, ה' אלקיך, אשר הוצאתיך, ולא כאשר התחיל להם "אתם ראייתם כי מן השמים דברתי עמכם, שמע תשמעו", כי ההזכיר כל יחיד מהם יענש על המצות, כי עם כל אחד ידבר ולכל אחד יצוה, שלא יחשבו כי אחר הרוב ילך, והיחיד ינצל עמהם.

... והנה עשרת הדברות חמשה בכבוד הבורא וחמשה לטובת האדם כי כבד את אביך כבוד האל, כי לכבוד הבורא צוה לכבד האב המשתתף ביצירה, ונשארו חמשה לאדם בצרכו וטובתו, והנה הזכיר בקצת הדברות גמולם ובקצתם לא הזכיר, כי בדבור השני א-ל קנא, בשלישי כי לא ינקה, בחמישי למען יאריכון, ולא הזכיר באחרים עונש או שכר, והיה זה כי החמשה דברים האחרונים טובת האדם הם, והנה שכרו אתו ופעולתו לפניו, אבל בע"ז צריך אזהרת עונש לחומר הגדול שבה, ושיהיה לכבוד הבורא, והנראה אלי כי אמר א-ל קנא על לא יהיה לך, ואמר ועושה חסד על אנכי, כי העונש יבא על מצות לא תעשה והשכר על מצות עשה, וקבלת מלכות הא-ל ואזהרת עבודת זולתו ענין אחד. והשלים הדבר, ואחר כך הזכיר על העובד והבטיח בשכר על העושה...

אברבנאל, דברים ה, ו

עשרה דברות כי י' מורה על ידיעה עליונה, ומחולקות לשנים, ה' לחלק השכלי וה' לחלק החמרי שבאדם, לכן אין בה' אחרונות שם.

רבי יוסף אלבו- ספר העיקרים מאמר שלישי פרק כו

למה שהייתה התורה האלוהית הנהגה והישרה מה למין האדם מושפעת מהשם יתברך, הנה היא תורה בהכרח על קשר ודיבוק בין האלוהי יתברך שהוא המְצַנֵּה, ובין האדם שהוא המְצָנָה. ובעבור זה הוא מבואר, כי מן הצד הזה, בשמיעת איזה ציווי מפי השם, יורה בהכרח על מציאות הנבואה ותורה מן השמים ומציאות השם המצווה בדת והמשגיח, וכל שכן בשמיעת "אנכי" "ולא יהיה לך" שהם יורו בעצמם על שלושה העיקרים הללו כמו שביארנו. אבל עם כל זה רצה השם יתברך להשמיע לישראל מפיו את עשרת הדברים, כדי שיוורו על הדברים הכוללים שיחויב האדם בהם מצד הקשר הזה אשר בין יתברך ובינו, וזה אם מצד האדון המצווה ואם מצד העבד המְצַנֵּה, ולזה באו שני לוחות נבדלות, להורות על ששני אלו העניינים נבדלים זה מזה. ובאו החמישה מהם שהם כנגד השם שהוא האדון בלוח אחד, והחמישה שהם כנגד האדם שהוא העבד בלוח אחר, להורות ששניהם הכרחיים בהגעת השלמות האנושי.

מהר"ל, תפארת ישראל פרק טז

...ולפיכך שני דברים בתורה, עשרת הדברות בפני עצמם והשני כל התורה בפני עצמה, וזהו כי עשרת הדברות הם קבלת מלכותו ית', ועל ידי אלו המצות האדם עומד תחת רשות העלה, ולפיכך היו כתובים עשרת הדברות על שני לוחות בפני עצמם, ונקראו לוחות הברית, שהם קבלת מלכותו, והתחלתו אנכי ה' אלקיך, לומר כי הוא ית' מלכם, ואחר כך גזר גזרותיו על ישראל, וכמו שיתבאר הכל באורך מאד. ובאלו עשרת הדברים יש קבלת גזירות העלה על העלול, ושאר התורה הוא להשלמת האדם, כמו שיתבאר לקמן באורך.

מהר"ל, תפארת ישראל פרק לה

והרי יש ב' בחינות באלו עשרת הדברים, הבחינה האחת, מצד שאלו עשרת דברים הם מיוחדים שהם בלבד במה שיש מצוה וגזרה מן השי"ת אל האדם שהוא העלול, והוא הברית והחבור שיש לעלה עם העלול, שדבר זה שייך דוקא בעשרת הדברים, והבחינה הב' מצד שהם בכלל כל מצות התורה שלמות האדם, ולכך היו אלו עשרת הדברים נכתבים בתורה עם שאר מצות ושנכתבו על הלוחות בפני עצמם, כי הם נבדלים משאר מצות התורה שהם בלבד במה שיש מצוה וגזרה מן השי"ת אל האדם. ואם לא כן לא היה ראוי שיהיו אלו עשרת הדברות נכתבים בלוחות בלבד, כי ראוי שתהיה תורת ה' תמימה, ואיך יהיה על הלוחות דבר חסר שהם עשרה דברות בלבד. אבל הדברים הם כמו שכתבנו, כי יש תמימות בהם, שאלו מיוחדים במה שיש מצוה וגזרה מן השי"ת אל האדם.

- הדיבור
- המצווה
- בנוסף
- מהתורה
- מוסר
- פתגמון
- פיוט
- מספרים
- הלכה
- התבוננות

מבוא

מהר"ל, תפארת ישראל פרק לו

אמנם חמשה דברות האחרונות כולם מה שלא יעשה אל האדם במה שהוא אדם עלול מן השי"ת, וגם בחמשה דברות אחרונות מתחיל בדבר שהוא יותר עליון וכלה בדבר שהוא התחתון, ולפיכך לא תרצח הוא ראש חמשה דברות אחרונות אחר חמשה דברות הראשונות, שהם מדברים בעלה, והחוטא בזה הוא חוטא בעצם מדרגת העלול שנברא בצלם אלקים. ואחר כך לא תנאף, ואין החטא הזה במדרגת עצם העלול, אבל הוא חוטא בדבר שהוא השלמת האדם, שהוא העלול, כי האשה היא עזר כנגדו, והרי היא השלמת האדם... ולכך העובר על לא תרצח הוא חוטא בעצם האדם ומעלתו, הוא צלם אלקים, והחוטא בדבור לא תנאף הוא חוטא במדרגת דבר שהוא השלמת האדם נכנס בגדר האדם. ואחר כך לא תגנוב, הוא עוד למטה ממדרגה זאת, כי החוטא בדבור לא תגנוב חוטא שהוא לוקח לרשותו דבר שאינו שלו, ואין החטא הזה מתיחס שחוטא במדרגת האדם עצמו, שהוא מפסיד אותו, וגם לא במדרגת דבר שהוא השלמתו שהוא נחשב כגופו, אבל החטא הזה במה שמוציא דבר מרשות אחר ולוקח אותו לרשותו, ואין זה דומה אל לא תנאף...

רש"ר הירש, במעגלי שנה ג עמוד רסח

עשרת הדברים, לא מצוות כי אם "דברים", כך קורא ה' לתוכן שני לוחות הברית, ואילו בתרגומים זרים משתמשים העמים במלה מצות... מצוה שאין אדם נותן דעתו עליה והכל עוברים עליה, חדלה מלהיות מצוה, והיא מונחת בקרן זוית ככל דבר שנתיישן ועבר עליה הכלה. אך לא כן דברי ה'. דברים הם "השמע ישמע והחזל יחזל" (יחזקאל ג' כ"ז), והיינו הך אם יציית איש לדברים אם לא, הם יצאו מפי ה' וכך הם קיימים כשלעצמם... גם אם הכל יתכחשו לדבריו, ישארו במלא תוקפם, אפילו אם ישראל יפנו להם עורף, יוסיפו ברקיו ורעמיו של הר סיני להישמע ברמה וישאו את הדברים האלה אל ישראל ואל האנושות כולה, עד אשר יכירו לראות בטעותם וישובו אל האמת היחידה והנצחית.

רש"ר הירש, במעגלי שנה ג עמוד רעז

"אנכי" הוא הדיבור הראשון, ו"לא תחמוד" האחרון, כך שעשרת הדברות פותחים ומסיימים במצוה מחייו הפנימיים של האדם. המצוות המעשיות באות בין שני הדברות הללו, ואין צורך איפוא במחשבה מעמיקה כדי להבין, כי כל רעיון צריך להתבטא בלשון המעשה, וכל מעשה צריך להיות רעיון. החיצון פונה אל הפנימי, והפנימי אל החיצון, וכך מתהווה שלימות תואמת.

שפת אמת, משפטים תרס"ב

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, לפנייהם ולא לפני נכרים, ועוד כתבו חז"ל ואלה מוסיף על הראשונים, דעשרת הדברות מיוחדים רק לבני ישראל, והיא הנהגה שלמעלה מהטבע, והיא בחינת עץ החיים, ואין שם מגע נכרי כלל...

- מבוא
- אנכי ה'
- לא יהיה
- לא תשא
- זכור את
- כבוד את
- לא תרצח
- לא תנאף
- לא תגנוב
- לא תענה
- לא תחמוד

השוואת מקורות

שפת אמת, פרשת בא (תרל"א)

אמר אדוני זקני (כלומר סבי) מורי ורבי זכר צדיק לברכה - הגיד כי מה שהיה צורך לעשר מכות. להסיר הקליפה והסתר מעשרה מאמרות לעשותן עשרת הדברות.

הקשר שבין שתי הלוחות: מכילתא יתרו מסכת דבחדש פרשה ה-

כיצד נתנו עשרת הדברות? ה' על לוח זה וה' על לוח זה.

כתיב אנכי ה' אלהיך וכנגדו לא תרצח. מגיד הכתוב, שכל מי ששופך דם, מעלה עליו הכתוב כאלו ממעט בדמות המלך. משל למלך בשר ודם שנכנס למדינה והעמיד לו איקונוט ועשה לו צלמים וטבעו לו מטבעות. לאחר זמן כפו לו איקונוט, שברו לו צלמיו, ובטלו לו מטבעותיו, ומיעטו בדמות של מלך. כך מי שהוא שופך דמים, מעלה עליו הכתוב כאלו ממעט בדמות המלך, שנאמר: **שופך דם האדם.**

כתיב לא יהיה לך וכתוב כנגדו לא תנאף. מגיד הכתוב, שכל מי שעובד עבודה זרה, מעלה עליו הכתוב כאלו מנאף אחר המקום, שנאמר: **האשה המנאפת תקח את זרים.** וכתוב: **ויאמר ה' אליו עוד, לך אהב אשת אהובת רע ומנאפת וגו'.** כתיב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכנגדו

כתיב לא תגנוב. מגיד שכל מי שהוא גונב, לסוף בא לידי שבועת שוא, שנאמר: **הגנוב רצוח ונאוף.** וכתיב: **אלה וכחש רצוח וגנוב ונאוף. כתיב: זכור את יום השבת לקדשו.** וכנגדו **כתיב: לא תענה,** מגיד הכתוב, שכל מי שמחלל את השבת - מעיד לפני מי שאמר והיה העולם, שלא ברא עולמו לששה ימים ולא נח בשביעי; וכל מי שמשמר את השבת - מעיד לפני מי שאמר והיה העולם, שברא עולמו לששה ימים ונח בשביעי, שנאמר: **ואתם עדי נאם ה'!**

כתיב כבד את אביך ואת אמך וכנגדו כתיב לא תחמוד. מגיד הכתוב, שכל מי שהוא חומד - סוף מוליד בן שהוא מקלל את אביו ואת אמו ומכבד למי שאינו אביו. לכך נתנו עשרת הדברות, המשה על לוח זה וחמשה על לוח זה, **דברי ר' חנינא בן גמליאל.**

● **השוואה בין עשרת הדברות לפרשיות שמע- ירושלמי, ברכות, פ"א ה"ה-**

מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום. רבי לוי ורבי סימון. רבי סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקימה רבי לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בהן. (שמות כ; דברים ה) **אנכי ה' אלהיך (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו.** (שמות כ; דברים ה) **לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (דברים ו) ה' אחד.** **לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ואהבת את ה' אלהיך.** מאן דרחים מלכא לא משתבע בשמיה ומשקר. **זכור את יום השבת לקדשו למען תזכרו.** רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה דכתיב (נחמיה ט) ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקים ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. **כבד את אביך ואת אמך למען ירבו ימיכם וימי בניכם.** לא תרצח ואבדתם מהרה מאן דקטיל מתקטיל. **לא תנאף לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם** א"ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה דכתיב (משלי כג) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי. (שמות כ) **לא תגנוב (דברים יא) ואספת דגנך** ולא דגנו של חבירך. לא תענה ברעך עד שקר אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיה י) וה' אלהים אמת מהו אמת אמר רבי אבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר רבי לוי אמר הקב"ה אם העדת לחבירך עדות שקר מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ. **לא תחמוד בית רעך וכתבתם על מזוזות ביתך** ביתך ולא בית חבירך.

שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע, דרב מתנא ור' שמואל בר נחמן תרוויהון אמרי, בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום, ומפני מה אין קורין אותן, מפני טענות המינין, שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני.

● **השוואה בין עשרת הדברות לעשרת המאמרות של בריאות העולם- זוהר פרשת יתרו, קפ"ב**

תא חזי, עשרה מאמרות למעשה בראשית הוא כמו שלמדנו, בעשרה מאמרות נברא העולם, עשרה מאמרות למתן תורה אלו עשרת הדברות, (והם אלו נגד אלו, שאם לא אלו דמתן תורה אינם מתקיימים אלו דמעשה בראשית כנ"ל), כתוב, **אנכי ה' אלקיך, וכתוב במעשה בראשית יהי אור ויהי אור,** כי האמונה של הקב"ה, (שהיא המלכות, שה"ס) אנכי, נקראות אור, שכתוב ה' אורי וישעי ממי אירא וגו', הרי שהם אחד. כתוב **לא יהיה לך אלהים אחרים על פני,** (שהוא בדומה למה) שכתוב **יהי רקיע בתוך המים** וגו', כי יהי רקיע (פירושו) ישראל, שהם חלק הקב"ה יתאחדו במקום שהוא שנקרא שמים, (שהוא ז"א) ... ועל כן ישראל קדושים, מבדילים בין מים למים, (בין הקב"ה ובין ע"ז), הרי שמקרא זה דומה להכתוב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. (ויקרא קעט)

כתוב **לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא,** וכתוב במעשה בראשית יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד, תא חזי, כל הנשבע בהשם הקדוש לשקר, כאלו מפריד אמא, (שהוא מלכות), ממקומה למעלה, והספירות הקדושות אינן מתישבות במקומן, כמו שאמר נרגן מפריד אלוף, ואין אלוף אלא הקב"ה, וכתוב יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד, (שפירושו) לא תעשה פירוד (בין המדרגות הנקראות מים) מחמת שבועת שקר. אלא אל מקום אחד, כראוי במקום האמת, ולא יתפשטו למקום אחר שהוא שקר, ומהו השקר, הוא שהמים הולכים למקום אחר, (לסטרא אחרא), שאינו שלו (של הקב"ה, הרי שהמקראות דומים).

כתוב **זכור את יום השבת לקדשו,** וכתוב במעשה בראשית **תדשא הארץ דשא עשב** וגו', מתי נתגדלה הארץ הקדושה, (שהיא המלכות), ונתעטרה בעטרותיה, הוי אומר ביום השבת, כי אז נתחברה הכלה, (שהיא מלכות), בהמלך, (שהוא ז"א), להוציא דשאים וברכות לעולם, (הרי שהמקראות דומים זה לזה. כתוב, **כבד את אביך ואת אמך,** וכתוב במעשה בראשית, **יהי מאורות ברקיע השמים,** מה מלמדנו, אלא אלו מאורות הם אביך ואמך, אביך הוא השמש, (שהוא ז"א), אמך היא הלבנה, (שהיא מלכות), ואין שמש אלא הקב"ה, שכתוב, כי שמש ומגן ה' אלקים, ואין לבנה אלא כנסת ישראל, (שהיא מלכות), שכתוב, וירחך לא יאסף, ועל כן ב' המקראות אחד הם.

כתוב **לא תרצה**, וכתוב במעשה בראשית **ישרצו המים שרץ נפש חיה**, ללמדנו, שאתה לא תרצה אדם שנקרא כך, (נפש חיה), שכתוב ויהי האדם לנפש חיה, ולא תהיו כדגים האלו, אשר הגדולים בולעים את הקטנים, (הרי שב' המקראות אחד הם).

כתוב **לא תנאף**, וכתוב במעשה בראשית, **תוצא הארץ נפש חיה למינה**, מכאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו, ועל כן כתוב, **תוצא הארץ נפש חיה למינה**, דהיינו שאשה לא תוליד אלא ממינה, ומי הוא מינה, זהו בן זוגה.

כתוב **לא תגנוב**, וכתוב במעשה בראשית **ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע**, דהיינו מה שנתתי לכם ומה שהפקדתי לכם יהיה שלכם, ולא תגנובו מה שהוא מאחר.

כתוב **לא תענה ברעך עד שקר**, וכתוב במעשה בראשית, **ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו**, היינו מי שהוא בצורת המלך לא תענה בו שקר, ומי שמעיד שקר לחברו כאלו מעיד שקר למעלה.

כתוב **לא תחמוד אשת רעך**, וכתוב במעשה בראשית, **לא טוב היות האדם לבדו וגו'**, הרי בת זוגך כנגדך, (שניתנה לו בת זוגו חוה), ועל כן לא תחמוד אשת רעך. והיינו (מה שאמרנו) עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה, והיינו שכתוב עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, (שאלו ב' עשרה) נשקלו כאחד במשקל אחד, ומשום זה עומד העולם ונמצא בו שלום, ועל כן ואם זבח שלמים קרבנו הוא לקיים העולם בשלום...

⊖ **השוואה בין עשרת הדברות לעשרת המכות - מדרש תנחומא פרשה כא, י' הדברות קמייתא**

נאמרו עשרת הדברות כנגד עשר מכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים. אנכי כנגד מכת דם, אל תאמר כפרעה לי יארי ואני עשיתיני, **לא יהיה לך כנגד צפרדעים**, שעלו בתנורים בחומם, אמר הקב"ה הצפרדעים חלקו לי כבוד ואין אתם חולקים לי כבוד. **לא תשא כנגד מכת כינים**, שהשביעם הקב"ה ועלו. **זכור כנגד מכת ערוב**, אמר הקב"ה לא תערוב ולידן חולא ושבתא כחד. **כבד כנגד מכת דבר**, דכתיב למען יאריכון ימידך. **לא תרצה כנגד מכת שחין**, אמר הקב"ה אל תהי רוצח ודמו של אותו האיש בגופו. **לא תנאף כנגד מכת ברד**, ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד, וכתוב היחתה איש אש בחיקו וגו' כן הבא על אשת איש וגו'. **לא תגנוב כנגד מכת ארבה**, כתב בעד החלונות יבואו כגנב, **לא תענה כנגד מכת חושך**, אמר הקב"ה אם אין עדותך מאירה לך כאורה הזאת אל תעידינה, **לא תחמוד כנגד מכת בכורות**, שהיו המצרים שטופים בזימה ונמצאו כולם בכורים.

⊖ **שכר ועונש פוטנציאליים - תנא דבי אליהו רבא**

דבר אחר **אנכי ה' אלקיך**, אמר הקב"ה לישראל, אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם אני אמרתי אלהים אתם וגו' (תהלים פ"ב), עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם אכן כאדם תמותון (שם). **לא יהיה לך** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (ויקרא כ"ז) ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימותי את בריתי אתכם, עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (שם) ונתתי פני בכם ונגפתם לפני אויביכם. **לא תשא** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (ישעיה ס"ב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאויביך וגו', עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (דברים י"א) וחרה אף ה' בכם. **זכור את יום השבת לקדשו**, אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (ישעיה נ"ח) אז תתענג על ה' וגו', עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (ויקרא כ"ו) אז תרצה הארץ את שבתותיה וגו'. **כבד את אביך ואת אמך**, אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (ישעיה מ') וראו גויים צדקך, עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (יחזקאל ה') לכן אבות יאכלו בנים וגו'. **לא תרצה** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם וחרב לא תעבור בארצכם (ויקרא כ"ו), עכשיו שעברתם נתקיים בכם (שם) והריקותי אחריכם חרב וגו'. **לא תנאף** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (ירמיה ל"א) אז תשמה בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו, עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (הושע ד') לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה וגו'. **לא תגנוב** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (דברים ז') ואכלת את כל העמים, עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (ירמיה נ"א) אכלני הממני נבוכדנאצר מלך בבל. **לא תענה** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (ישעיה מ"ג) ואתם עדי נאם ה', עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (איכה ג') מה אעידך מה אדמה לך הבת ירושלים מה אשוח לך ואנחמך וגו'. **לא תחמוד בית רעך וגו'** אם קיימתם אתם אותו נתקיים בכם (שמות ל"ד) ולא יחמוד איש את ארצך, עכשיו שעברתם עליו נתקיים בכם (מיכה ב') וחמדו שדות וגזלו וגו'. (פני עשרת הדברות

- מבוא
- אנכי ה'
- לא יהיה
- לא תשא
- זכור את
- כבד את
- לא תרצה
- לא תנאף
- לא תגנוב
- לא תענה
- לא תחמוד

פיוט

אמון יום זה / ר' דוד אבן בקודה

נְחִלּוּ עִם זֶה	אֲמוֹן יוֹם זֶה
אִישׁ הָאֱלֹהִים	עַל יַד חוֹזֵה
וַיֹּסֵד נְשִׂיָה	נוֹטָה עֲלֵיָהּ
תַּהֲלֶה אֱלֹהִים	לֶךְ דּוּמְיָה
וְדַת הוֹרִיתָ	יוֹם נְגִלִיתָ
עַל כָּל אֱלֹהִים	מֵאֵד נְעֻלִיתָ
עִם נוֹשְׁעוּ	דְּבַר אֵל שְׁמָעוּ
מִפְּנֵי אֱלֹהִים	וְחִלּוּ וְזָעוּ
גְּדוֹל הַעֲצָה	וְהַפְּלִיא עֲצָה
בְּעֵינֵי אֱלֹהִים	לְעַם חֵן מְצָא
תּוֹרָה תְּמִימָה	יְקָרָה נְעִימָה
כָּא הָאֱלֹהִים	לְהַנְחִיל אֲיִמָּה
וְקוֹל הַשְּׂמִיעַם	דַּת הוֹדִיעַם
קוֹל אֱלֹהִים	רְאוּ הַשְּׁמַע עִם
דְּבַר בְּסִינֵי	בְּאֲזְנֵי הַמוֹנֵי
וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים	הֲלֹא אֲנִי יְיָ
וְצֹא תֹאמַר לוֹ	נִטְשׁ זָר וּפְסָלוֹ
אָדָם אֱלֹהִים	הַיַּעֲשֶׂה לוֹ
לִשְׁוֹא אֵל תּוֹאֵל	אֵת שֵׁם הָאֵל
גְּדוֹל אֱלֹהִים	כִּי עַל כָּל אֵל
רוּץ נָא בַחֲבַת	לְכַבֵּד שְׁבַת
וַיְכַל אֱלֹהִים	כִּי בּוֹ שְׁבַת
בְּטוֹב מַעֲדָנִים	עֲנַג אֹמְנִים
לִפְנֵי אֱלֹהִים	וְתֹארוּךְ שְׁנִים
וְאֵל תְּהִי בְּסוֹדָם	זֶרֶה שׁוֹפְכֵי דָם
בְּצֵלֶם אֱלֹהִים	כִּי הָאָדָם
וַיֵּאֲזָנֵי מִרְמָה	רַחֵק זָמָה
יִפְקֹד אֱלֹהִים	פֶּן בָּאֵף וְחָמָה
שְׁוֹא כְּמִתְאַנֶּה	בְּרַעַף לֹא תַעֲנֶה
יְיָ אֱלֹהִים	כִּי שֵׁשׁ שָׁנָא
תַּחֲמוּד גַּם לֹא	קִנְיָן אֵח לֹא
נָתַן אֱלֹהִים	תַּתְּאֹר אֲשֶׁר לוֹ
וְתִמְהוּ וּפְחָדוֹ	וְהַעֵם חֲרָדוֹ
פּוֹעֵל אֱלֹהִים	רְאוּ וַיִּגִּידוּ
נְדִיבֵי יִשְׂרָאֵל	דְּבָרוּ בְּכֹשֶׁר
צְנִיָּה אֱלֹהִים	נַעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר
בְּדַת אֵל שְׁמַחוּ עֲלֵזוֹ	הַמּוֹנֵי עִם זֵו
מִפְּעֻלוֹת אֱלֹהִים	וְאִמְרוּ לְכוּ חֲזוּ
זָקָף יְדִינוּ	חֵי גּוֹאֲלֵנוּ
כִּישַׁע אֱלֹהִים	וְחִישׁ הַרְאֵנוּ

- הדיבור
- המצווה
- בנוסף
- מהתורה
- מוסר
- פתגמון
- פיוט
- מספרים
- הלכה
- התבוננות

אנכי שמי ה' / סימן אני דוד דיין חזק

אֲשֶׁר נִגְלִיתִי בְּסִינִי	אֲנֹכִי שְׁמִי יי
לֹא יִהְיֶה לְךָ עַל פָּנָי	צוֹיִתִי לְעַם הַמּוֹנִי
לְאַרְבֶּה יָמִים וְשָׁנִים	נֹקֵם עֹוֹן אָב עַל בְּנָיִם
זוֹלַת אֱלֹהִים יי	לְעוֹבְדֵי פֶסֶל וְשׁוֹנִיִּם
שְׂדֵי צַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם	יִשְׁלַם לָהֶם פְּעֻלָּם
כָּל נוֹשֵׂא שׁוֹא שֵׁם יי	גְּפֹרִית אֵשׁ אֲמַטִּיר בְּגִבּוֹלָם
זָכְרוּ שִׁבְתְּ לְקִדְשׁוֹ	דּוֹרְשֵׁי הָאֵל עִם קְדוּשׁוֹ
יִרְצָה לְפָנָי יי	וּמְשַׁמְרוּ בְּכָל נִפְשׁוֹ
וְאֵל תְּהִי כְּשֵׁה אוֹבֵד	וְאֵת אָב וְאֵם תִּכְבֵּד
כָּל נֶפֶשׁ בְּרָא יי	לֹא תִרְצַח וְלֹא תֵאָבֵד
לֹא תִנְאַפּוּ לֹא תִגְנְבוּ	דַּרְכֵיכֶם אִתְּם הִיטִיבוּ
מֵאֲחֵרֵי אֵל יי	וּלְעוֹלָמִי עַד לֹא תִשׁוּבוּ
וְעַד שֶׁקָּר לֹא תִהְיֶה	דַּרְכֵי שְׁמֵר וְחֵיָה
כִּי הֵם לֹא בָחַר יי	וְלֹא תִחַמַּד כְּכֹל גּוֹיִי
עוֹלַת תְּמִיד לְזִבְחַ	יוֹם שִׁבְתְּ בּוֹ תִנוּחַ
קָרְבָן הוּא לִי	וּבוֹ תִקְרִיב רִיחַ גִּיחוֹחַ
בְּיוֹם שִׁבְתְּ מִקְרָא קִדְשׁ	יְנִין מִתּוֹק בּוֹ תִקְדַּשׁ
לְרִצּוֹן לְפָנָי יי	וְדַבְרֵי תוֹרָה תִחַדַּשׁ
תְּצוֹת (בְּעוֹד) לִילָה מְהֻלָּלִים	תִּזְקַ לְשִׁמָּה מִיַּחְלִים
בְּרַכּוּ שֵׁם יי	תוֹרָה גְּוָה קִדְשׁ הַלְוִלִים

- מבוא
- אנכי ה'
- לא יהיה
- לא תשא
- זכור את
- כבד את
- לא תרצח
- לא תנאף
- לא תגנב
- לא תענה
- לא תחמוד

